

Med ett fikk Telemarksutstillingen sitt eget urinal

I fotsporene av et par hvite joggesko på årets Telemarksutstilling har det vokst fram en debatt om hva som er kunst – Temaet er ikke nytt, men i det ligger det også en kamp om definisjonsmakt.

Kunst som utfordrer og provoserer sitt publikum har ofte gode og - eller - fascinerende diskusjoner om hva som er kunst. En slik debatt er nå dukket opp i fotsporene av årets Telemarksutstilling, i regi av Skiens Kunstforening. En utstilling som er åpen for alle, der en jury velger hvilke verk som kommer gjennom nåloyet og danner årets utstilling. I år bestod juryen av Siv Bugge Vatne, Siren Dversnes Dahle og Arne Revheim, som kunne velge mellom 350 verk, av 132 kunstnere og amatører.

I et debattinnlegg sier E. Abrahamson at: «Makan til udefinerbar samling av «kunst» har ikke jeg opplevd», og spør om «årets utstilling skal tas seriøst eller er det kun for å holde narr?». I et annet innlegg mener Reidar H. at juryen har delt ut årets reisestipend til et plagiat, ved at kunstneren har stilt ut et par hvite joggesko laget av andre.

Prisvinneren selv, Jon Vogt Engeland fra Gvarv, slår tilbake med sin definisjon av hva kunst er: – Slipper en kunstner en fjert, peker på den og kaller den kunst, så er det kunst. Ønsker en jury å stille ut fjerten, så er det kunst. Dette er Telemarksutstillingen 2020, ikke 1850, skriver Engeland i sitt innlegg. Det betyr derimot ikke at diskusjonen om hva kunst er, er avsluttet. Når Engeland så kategorisk slår fast at det er kunstneren selv som har rett til å definere hva som er kunst, melder spørsmålet seg om det bare gjelder kunstnere og hvem det er som kan definere hvem som er kunstnere.

Kunstnerorganisasjonene har selv strenge utdanningskrav til hvem som kan bli medlemmer, og det er ikke lenge siden «joggeskoene» var på den andre foten. Lederen i Kunsthall Grenland, Andreas Rishovd, gikk hardt ut mot gatekunstprosjekt i Skien, i regi av foreningen med Hjerte i Skien Sentrum og deres samarbeidspartner Art for All in The World høsten 2018. Der hevdet han at: «Gatekunst i Skien»-prosjektet viser med all tydelighet at mangel på kunnskap om kunst er gjennomgående. I et senere innlegg hevdet han at prosjektet hadde redusert aktørene i prosjektet til «dekoratører».

Kunstverket «Sneakers Weights (Nike Air)» til Engeland og kritikerne står på skuldrene til mange før dem. Det mest kjente er urinalet til Marcel Duchamps, rett nok omdøpt til «fontene og «snudd på hodet» på toppen av en pødestall. Det ble vist fram på en utstilling i New York i 1917. Duchamps møtte allerede da motstand selv fra sine kunstnerkollegaer, som reagerte på at kunstneren «bare» hadde gått inn i en rørløggerforhandler og kjøpt urinalet. Det gjorde at «Fontene» nærmest ble gjemt unna på utstillingen, og forsvant - med unntak av et fotografi av installasjonen.

Verkets betydning vokste derimot med tiden, og står som det viktigste innen sjangeren «ready made» - kunst som er laget av andre, der kunstneren står for presentasjonen. I 1963 laget Ulf Lindes en kopi av urinalet, som i dag kan sees ved Moderna

VINNER: Årets reisestipend under Telemarksutstillingen 2020 gikk til Jon Vogt Engeland med verket «Sneaker Weights»

FOTO: PRIVAT

Museet i Sverige, og signert og godkjent av Marcel Duchamps. Telemarksutstillingen har nå opprettet en publikumspris ved årets utstilling, i fotsporet av debatten. Duchamps urinal ville neppe ha vunnet en publikumspris i 1917 - trolig heller ikke en fagpris blant sine kollegaer. Erttertiden vil i større grad kunne gi en fasit på hva som er betydningsfull kunst eller ikke, men det betyr ikke at samtidens bedømming er uvesentlig – ikke minst økonomisk.

Neste år er det tre nye, som regel kunstnere, som sitter i juryen til Telemarksutstillingen, med sine preferanser til «hva som er kunst». Men samtidig er det Kunstforeningen selv som avgjør hvem som sitter der, og avgjør hvem som kan skilte med å ha deltatt i utstillingen og eventuelt har fått pris. Det er godt å ha med på en cv, når en søker statlige stipend eller ikke minst når de konkurrerer om offentlige innkjøp.

Som regel setter alle offentlige nybygg av én prosent av byggekostnadene til innkjøp av kunst. Den nye videregående skolen på Klosterøya brukte for eksempel 3,8 millioner fylkeskommunale penger til utsmykking. Det gjør at debatten om hvem som har rett til å definere hva som er kunst eller ikke, er større, viktigere og alltid aktuell. Mer enn hva kunstneren, en jury eller kjøper selv mener – eller et utvalg publikum, for den saks skyld

Det gjør at debatten om hvem som har rett til å definere hva som er kunst eller ikke, er større, viktigere og alltid aktuell. Mer enn hva kunstneren, en jury eller kjøper selv mener – eller et utvalg publikum, for den saks skyld.